بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر ... د. شەونم یەحیا

کارو لێپرسراویەتی رۆشنبیر لە پێناو دروستبوونی دۆخێکی ئارام و خۆشگوزەرانی هاوڵاتیان و چەسپاندنی دادپەروەری و نەهێشتی توندوتیژیی و گەندەڵی و هەبوونی شەفافیەتە لە کۆمەڵگە ، هەموو ئەم پرسانە پرسی کۆمەڵایەتی و سیاسی و ئابورین ، گرنگە رۆشنبیری هەقیقی کاری لەسەر بکات ، جیهانبینینی هەر رۆشنبیرێك لەوەی دیکە جیاوازە چونکە کاری رۆشنبیر جوهدێکی کەسیە، میتۆدۆلۆژی هەریەکێکیان جیاوازە لەوەی دیکە ، هەرچەندە ئەگەر خاڵی جیاوازیش لەنێوان رۆشنبیران هەبێت ، لە رووی ئاینی یان ئایدیۆلۆژییا یا ناسیۆنالیتێ، بەڵام گرنگە کۆمەڵێك پێوەر ئەوان کۆبکاتەوە ئەویش ئەو پرسانن کە لەسەرەوە ئاماژەم بۆ کرد.
بێگومان دوورە پەرێزی رۆشنبیر کاریگەری نێگەتیڤی لەسەر بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر یا دابەشبوونیان بەسەر ئایدیۆلۆژییای حزبە سیاسیەکان دەبێت، ئەمەش دەبێتە فاکتەری لێکترازان ، نەك تەنیا لەنێوان رۆشنبیراندا ، بەڵکو لەنێوان خەونبینینی هاوڵاتیان و رۆشنبیرانیش ، کاری رۆشنبیر لەنێو دامەزراوە ئەکادیمیەکان فاکتەرێکی بەهێزە بۆ پێدانی مسداقیەت و هەستکردن بە بەرپرسیاریەتیەکی هەقیقی ، واتا بابەتی بوونی رۆشنبیر ، لێرەوە پەیوەندییەکان نزیك دەبێتەوە .

هەروەها بوونی کەناڵی تایبەت بە گواستنەوە و گەیاندنی گووتاری رۆشنبیر ، زۆرجار بەهۆی نەبوونی کەناڵێکی ئازاد رۆشنبیران دەکەونە ژێر گووشار و گومانی هاوڵاتیان ، چونکە لەهەر کەناڵێك دەرکەوێ لەسەر ئەو لایەنە هەژمار دەکرێت ، زۆرجار رۆشنبیران لە کەناڵەکانی ئۆپۆزیسیۆن دەردەکەون بۆیە لەلایەن دەسەڵات و هاوڵاتیانیش گومان لە سەربەخۆی دەکرێت ، ئەمەش بازنەی پەیوەندنی نێوان هاوڵاتیان و رۆشنبیر فراوان دەکات. جگە لەگومانکردن لە بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر .

بۆنموونە بەرپرسیاریەت و جیهانبینی رۆشنبیرێکی نادینی واتا سیکولار لەگەڵ خەونی کۆمەڵگەیەکی پاریزیخوازی ئیسلامی زۆر جیاوازە ، بە هەمانشێوە بەرپرسیاریەت و جیهانبینی رۆشنبیری ئاینی لە کۆمەڵگەیەکی کراوە و مۆدیرندا جیاوازە . بۆیە بەیەکگەیشتنی ئەم دوو جیهانبینیە کارێکی ئەوەندە ئاسان نیە، لەهەردوو کۆمەڵگە

پێویستی بە هوشیارێکی باڵایە لەپێناو نزیکبوونەیەوەی پەیوەندیەکان.

هەروەها دەمانەوێت بڵێن لەبەر ئەوەی پێوەرەکانی رۆشنبیر لە کۆمەڵگەیەکەوە بۆ یەکێکی دیکە جیاوازە پێوەرێك لۆکالیە کۆمەڵگە دەیدات و پێوەرێکیش جیهانیە ، ئەمە وا دەکات کە بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر و مەرترسیەکانی بەردەمیشی جیاوازبیت ، بۆ نموونە ئەو رۆشنبیری رەخنە لە ئاین دەگرێت ئەو مەترسیەی رووبەرووی دەبێتەوە لە کۆمەڵگەیەکی موسلمان زۆر جیاوازتر لەو رۆشنبیرییەی کە لە کۆمەڵگەیەکی علمانیە بە شێوەیەکی رێژەیی بۆ نموونە رەخنە لە ئاین دەگرێت. ، رۆشنبیران لە کۆمەڵگەیەکی سکولاریش هەندێ جار دووجاری توندوتیژی دەبنە لەکارەکانیان لەوانە ستافی رۆژنامەی (شارلی هیبدۆ) لەلایەن گرووپە تیرۆریستیەکان ، پەیوەندیەکانی رۆشنبیر تەنیا ناجێگیر و نا ئارام نیە لەگەڵ دەسەڵات ، بەڵکو ئیشکالیەتی رۆشنبیر لەگەڵ کۆمەلێك کەناڵی تریشە لەوانە توندڕەوی ئاینی و ئیسلامیزمی رادیکاڵ و داب ونەریت کۆن و سیستەمی سەرمایەداری ، لەوانە ئالان تۆرین لە کتێبی " دوای قەیران " باس لە هەژموونی سەرمایەداری ئەمرۆ بەسەر کۆمەڵگە دەکات کە کۆمەڵگەیەکی ئیفترازی لەرووی ئابووریەوە خوڵقاندووە کە ژیانی کرێکارانی خستۆتە مەترسیەوە.

بۆیە ئەمە بۆمان رووندەکاتەوە کە بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر و مەترسیەکانی بەردەمی لە دۆخێك یان لە حاڵەتێك بۆ حاڵەتێکی تر دەگۆردرێت. بۆنموونە دۆخی ئەو رۆشنبیرەی ڕەخنە لە هەژموونی تەکنەلۆژیا و کاریگەرییە نەگەتیڤیەکانی دەگرێت ، زۆر جیاوازتر لەوەی کە لە توندڕەوی ئاین دەگرێت.
ئەو رۆشنبیر و ئەکتەری رۆشنبیریانەی کە پروپاگەندە بۆ دەسەڵات دەکەن لەهەر کۆمەلگەیەکەوە بێت لەلایەن دەسەڵات قبوڵکراون چ دکتاتۆر یان دیوکراسی بێت ، بە پێچەوانەی ئەوانەی کە ڕەخنە لە دەسەڵات دەگرن بێگومان لێرەدا بەپرسیاریەتی هەردوو کیان جیاوازە.

بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر لە دۆخێکەوە بۆ یەکێکی دیکە دەگۆردرێت ، لە رۆژئاوا رۆشنبیران لەگەڵ هاوڵاتیان ڕەخنە دەگرن و خۆپێشاندان دژی دەسەڵات دەکەن ، تاوەکو دەسەڵات بەرەو تاکڕەوی نەڕوات ، تاوەکو دیموکراسیەت جوانتر بکەن بێکاری نەهێڵێن و یاساکان لە خزمەتی هاوڵاتیان نەك کۆنترۆڵکردنی بێت ، رێگری لە دروستبوونی دکتاتۆریەت و تاکڕەوی دەکەن ، لەوانە سارتر کتێب لەسەر داگیرکردنی جزائیر لەلایەن فرەنساوە دەنوسێت بەناوی (عارنا فی

االجزائير 1961) (شەرمەندیمان لە جەزائیر 1961) ، ئالان بادیۆ لە 2007 کتێبێکی لەسەر سارکوزی سەرۆکی پێشوی فەرەنسا بە ناوی (سارکوزی مانای چیە) بڵاوکردەوە.

لە رۆژهەڵات تاك رێخۆشکەرە و هاوکارە لە دروستکردنی تاکڕەوی ، زۆر بەی جار رۆشنبیران خۆیان دەبنە فاکتەرە بۆ خوڵقاندنی دۆخێکی وا، هەر لەو ساتە وەختەدا رۆشنبیر پێوەرەکانی خۆی لە دەست دەدات و دەبێت بە ئەکتەرێکی رۆشنبیری پرۆپاگەندەکاری سیاسیی نەك رۆشنبیر ، چونکە مەرج نیە رۆشنبیر بەردەوام لە بازنەی رۆشنبیر بمێنێتەوە زۆرجار حاڵەتێك یان هەلوێستێك دەیخاتەوە ناو بازنەی ئەکتەری رۆشنبیری .

ئالان تۆرین پێ وایە رۆشنبیر لەگەڵ دەسەڵات لە سەرەوە دەتوانی رۆڵ ببینێ ، بۆ ئەوەی گۆرانکاری دروست بکات ، ئەمە لەکاتێکدا راستە ئەگەر دەسەڵات گوێ بۆ رۆشنبیر رابگرێت و کار بە پێشنیارو راوێژەکانی بکات ، بەڵام لە زۆربەی وڵاتانی دواکەوتوو و تۆتالیتاری نا دیموکراسی ، رۆشنبیر وەکو هۆکارێکی پرۆپاگەندەو تا ئەو ئاستە دەسەڵات گرنگی بە رۆشنبیر دەدات تاوەکو میدیاکانی دەسەڵاتی بۆ بەڕیوە ببات وەکو خۆی دەیەوێت نەك وەك رۆشنبیر. بیگومان دەسەڵاتی تاکڕەو پێویستی بە هێزی چەك نەك قەلەَمی رۆشنبیر تاوەکو کاری لەگەڵ بکات.

بۆیە گرنگە بلێن کە بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر ئەوەیە ، بتوانێت ئەکتەرێکی کۆمەڵایەتی بەهێز و ئازاد لە کۆمەڵگە دروست بکات ، بۆ ئەوەی ئەم ئەکتەرە کۆمەڵگەیەکی بەهێزتر بونیادبنێت ، چونکە مرۆڤ چەند ئازاد بێت زیاتر هەست بە بەرپرسیاریەتی دەکات ، بە پێچەوانەوە ئەم ئەکتەرە کۆمەڵایەتیانەی کە هێشتا لە ژێر هەیمەنەی ئاین و ترادیسیۆن رزگاریان نەبووە ، کەمتر هەست بە بەرپرسیاریەتی دەکەن .

بەرپرسیاریەتی رۆشنبیری کورد

سەبارەت بەم پرسیارە ئەرك و لێپرساویەتی رۆشنبیری کورد ، لە هەر بارودۆخێکدا جیاواز بوو ، بۆنموونە بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر پێش ڕاپەرینی 1991 لە سەردەمی رژێمی بەعس ، رۆشنبیران لەگەڵ حزبە کوردییەکان بەیەکەوە خەباتیان دژی رژێمی بەعس دەکرد لە پێناو ئازادکردنی خەڵکی کوردستان، بەشداریکردنی رۆشنبیران هاوشانی حزبە کوردییەکان دەبێتە جێگای شانازی ، بەڵام دوای ڕاپەرین بەشێوەیەکی ڕادیکاڵ رۆڵی رۆشنبیران دەگۆردرێت و پۆلین دەبێت ، ئەو رۆشنبیرانەی کە بەر لە ڕاپەرین بەهۆی کارەساتەکانی ئەنفال و

کیمیابارانی کورد لە کۆتایی هەشتاکاندا ، بەرەو هەندەران کۆچیان کرد ، لە بارودۆخی سیاسی و ئابوری و کۆمەڵایەتی کوردستان دوور دەکەونەوە ، زیاتر روئیایەکی سوربەخۆی وەردەگرن لە گووتارەکانیان، زۆربەی ئەوانەش کە دەرفەتیان بۆ ناڕەخسێ کۆچ بکەن بەهەر پاڵنەرێك بێت دابەشی سەر حزبە کوردیەکان لەباشوری کوردستان دەبن، و دەبنە بەشێك لەو ململانێ و شەڕانەی کە لەنێوان حزبە کوردییەکان لە نەوەتەکات دروست دەبێت.

دابەشبوونی ئەوان بەسەر حزبەکان هۆکارەکەی بۆ دوو قەیران دەگەڕێتەوە لەوانە (قەیرانی ئابوری نەتەوەیەکگرتووەکان لەسەر عیراق بەگشتی و حکومەتی عیراق لەسەر کوردستان کە کاریگەری زۆر خراپی لەسەر گوزەرانی هاوڵاتیان بەگشتی و رۆشنبیران بەتایبەتی هەبوو.
هەروەها شەڕی ناوخۆی 1993 تا 1997 نێوان حزبەسیاسیەکان (پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکیتی نیشتیمانی کوردستان و بزووتنەوەی ئیسلامی)، سەرچاوەی داهاتەکانی کوردستانیش لە ژێر دەسەڵاتی (پارتی و یەکیتی) دا بوون، ئەمە وای کرد هیچ دەرفەتێك بۆ رۆشنبیران نەمێنێتەوە دابەشی سەر ئایدیۆلۆژیا جیاجیاکان بن، پاشان ئەم دابەشبوونە بوو بە کلتور ، سنوری دەسەڵاتی پارتی لە هەولێرو دهۆك دەبێت، زۆربەی رۆشنبیرانی ئەو دوو شارە لەگەڵ سیاسەتەکانی پارتی دەبن و ئەوانەی سنوری یەکێتیش بە هەمانشێوە. رۆشنبیران بەهۆی ئەو بارودۆخەوە رۆڵیان بزردەبێت هەڵویستەکانیان لە نێوان لایەنگری ئایدیۆلۆژیایەکی سیاسی و بێ لایەنی و تەنیانەت ئەوانەی دەکەونە ناو ململانێ یەکانی شەر ووتار و بەرهەمەکانیشیان چوارچێوەی بابەتی تێدەپەرێنیت بۆیە رۆشنبیران ئەگەر وەکو پێویست نەیانتوانی بێت رۆڵیان هەبێت کۆمەڵێك هۆکاری سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی بەربەست بوونە لەبەردەم کارەکانیان .

دوای رووخانی رژێمی بەعس بارودۆخێکی دیکە دروست دەبێت ، رۆشنبیران بە شیوازێکی دیکە بەشدار دەبن لە گۆرانکارییەکان لەوانە رۆڵێ ئەو رۆشنبیرانە دەست پێ دەکات دوای رووخانی رژێمی بەعس لە 2003 دوای ئەو ماوەیە رۆشنبیران دێن قسە لەسەر کێشە و یەکگرتنەوەی دوو ئیدارەیی و کەموکورییە سیاسی و کۆمەڵایەتی یەکان و ئاستەنگەکانی ناو حکومەتی هەرێم و داوای چاکسازی و شەفافەیەت نەهێشتی گەندەڵی و کەم پسپۆری لە بەرێوەبردن نەهێشتنی توندو تیژی بەرامبەر بە ئافرەت و کوشتنی ژن بەناوی شەرف داوای گۆران و هەموارکردنی ئەو یاساکان دەکرد کە مافی ئافرەت و تاك بەگشتی

پێشیل دەکات ، لە پێناو گۆرانی عەقڵیەتی خێلەکی و باوکسالاری و کرانەوەی کۆمەڵگە و نەهێشتنی گەندەڵی و بێکاری و نەبوونی کەفائەت لە بەرێوەبردندا و بە دیموکراتیزەکردنی کۆمەڵگە و بەشداریکردن لە نوسینەوەی دەستور و کردنەوەی کەناڵی ئازاد بۆ بڵاوکردنەوەی بۆچوونەکانیان ، کردنەوەی چەندان رێکخراو سەنتەرو رۆژنامەو تەلەفزیۆن ، ئەگەر پێش رووخانی حکومەتی عیراق راگەیاندنی و رێکخراو و کەناڵەکانی دەربرێن لەچوارچێوەی حزبەکان بوو زیاتر بەڵام دوای 2003 وە بورا بۆ رەخساندنی چەندان کەناڵی راگەیاندنی ئەهلی و سەربەخۆ و زانکۆی ئەهلی کرانەوە، واتا هەوڵی رۆشنبیران دەچێتە چوارچێوەی خزمەتگوزارییە گشتیەکانی هاوڵاتیان و پێداویستیەکانیان.

رۆشنبیران پاڵپشتی دروستبوونی ئۆپۆزیسیۆن بوون لە هەرێمی کوردستان بەتایبەتی ئەو رۆشنبیرانەی لە زۆنی سلیمانی بوون و مێژووی دروستبوونی ئۆپۆزیسیۆن لە کۆمەڵگەی کوردی بۆ سالێ 2009 دەگەریتەوە کە رۆشنبیران لەرێگەی هەوڵەکانیان و ووتارەکانیان توانیان رۆڵیان هەبێت .
تا دەستپێکردنی شەڕی دژی داعش لە 2014 رۆڵی رۆشنبیران لە قۆناغێکی نوێدا دەردەکەوێت ئەویش شەڕ دژی تیرۆر و ئیسلامیزی جیهادی توڕەوی و رەخنە گرتن لەو تێکستانەی کە سەرچاوەی دروستبوونی توندڕەوین.

سەبارەت بە رۆڵ و بەرپرسیاریەتی رۆشنبیر لەم رووداوانە زیاتر رۆڵی ووشیارکردنەوەیە لە رێگای نوسین و چاوپێکەوتن لە کەناڵەکانی راگەیاندن ، بۆ رووبەرووبوونەوەی فیکری توندڕەوی ئاینی بەتایبەتی ئیسلامی رادیکاڵ، رۆشنبیران بەسەر دوو بەرەی جیاوازدا دابەش ببووون، بەرەیەك ئاینی ئیسلام و سەلەفیەتی ئیسلامی بەسەرچاوەی فیکری داعشی یان دەزانی ، بەرەیەکی دیکە جیاوازییان دەکرد لە نێوان موسڵمانان و گرووپە توندرەوەئیسلامیەکان، بۆیە زۆریك لە رۆشنبیرانی کورد دەکەونە رەخنە گرتن لە ئاینی ئسلام و حزبە ئسلامیەکان لە هەرێمی کوردستان بەتایبەتی ئەو کاتەی چەند هاوڵاتیەکی کورد پەیوەندی بە داعشەوە دەکەن و دژی “پیشمەرگە”شەریان دەکەن.

رۆشنبیرانی سیکولار یان سەربەخۆ کاتێك کە بانگیشەی جیاکردنەوەی ئاینیان لە دەسەڵات دەکرد دەکەوتنە بەر هێرشی مزگەوتنەکان ، چونکە کەناڵەکانی بڵاو کردنەوەی فیکری ئیسلامی لە هەرێمی کوردستان ئەوەندە بە هێز بوون ، زۆر زحمەت بوو بۆ رۆشنبیران بتوانن بە

ئازادی بیرو رای خۆیان بڵێن تەنانەت دەسەڵاتیش داکۆکیکی پارێزگاری لێی نەدەکردن ، کاتێك کە هاولاتیانی کوردستان راستیەکان بەبەرچاوی خۆیان دەبینن ، لەسەر هەڵویستی رۆژئاوای سکولار و سعودیە موسلمانان ،لەسەر پێشوازی کردن لەو خێزانانەی کە بە هۆی شەڕی داعشەوە دووچاری ماڵوێرانی و دەربەدەر دەبن لە نێوان ساڵانی 2014-2015 ئەو ئەوروپا و رۆژئاواییە کە چەندان ساڵە لە مەزگەوتەکانەوە پیاوانی ئاینی و کەناڵەکانی سەر بە حزبە ئیسلامیەکان ، ئیماژ و پێناسەی ناشرین بە رۆژئاوا و ئەوروپا دەدەن بە (کافر و مولحەد و فاسد و فاسق) وەسفیان دەکەن ، دەرگایان بۆ دەکاتەوە و بەڵام ئەو سعودیەیەی بەهشتی موسلمان ئامادە نابێت ئەو دەرگایەیان لێ بکاتەوە ، تاکی کوردیش ئەو ووشیارەی بۆ دروست بوو کە رۆژئاوا و ئەوروپا زۆر مرۆڤ دۆستانەتر بوون لە هاوکاریکردنی ئاوارەکانی دەستی داعشی بە ناو ئیسلام ، لەو سعودیایەی کە ببووو بە بەهەشتی موسلمان.

هەروەها لە رووی ئابوریەوە هەرێمی کوردستان دەکەوێتە ناو قەیرانەوە بە هۆی دابەزینی نرخی نەوت لە بازارەکانی جیهان ، و هاتنی ملیۆنێك پەناهەندە لە ناوچەکانی عێراق و سوریا بۆ هەرێمی کوردستان ، گەندەڵی و نەبوونی شەفافیەت باری ئابووری هەرێمی کوردستان قورستر دەکات و کێشەکان قوڵتر دەکاتەوە ، بۆیە لە ژێر فشاری قەیران و رۆشنبیران و راگەیاندەکانی میدیای ئازاد و ئۆپۆزیسیۆن و هاوڵاتیان بە تایبەتی چینی تەکنۆکرات، حکومەتی هەرێمی کوردستان دەست دەکات بە ئەنجامدانی ریفۆرم .

قۆناغێکی دیکە لە کۆرانگاریەکان، کە قۆناغێکی نوێ یە ئەویش 2017 یە واتا دوای کۆتایی هێنا بە شەڕ دژی داعش، و راگەیاندنی ریفڕاندۆم، ئەم پرسە پرسێکی نەتەوەیی نیشتیمانیە و دروستبوونی دوڵەوت راستەوخۆ پەیوەندنی بە چارەنوسی هاوڵاتیانەوە هەیە، لێرەشدا حزبە کوردیەکان کلتوری سالێ نەوەتەکانیان دروستکردوە لە شەڕەی ناوخۆ و پارچەکردنی هەرێمی کوردستان بەڵام بەشێوازێکی دیکە، لێکترازانی سیاسی لە هەرێمی کوردستان لە نەوەتەکان لێکترازانی کلتوریشی بەدوای خۆیدا هێنا ، ئەگەر جی لەشەری ناوخۆ یەکێتی و پارتی هەموو شتێکیان دابەشکرد لە سامانی ئابووریەوە بگرە تا دەگا بە کلتور و هاوڵاتیانیش، رۆشنبیرانیش تاوەکو ئیستا بوونەتە قوربانی ئەو لێکترازانە سیاسیە ، بێگومان هۆکارەکەی بۆ غیابی گرووپێکی بەهێزی رۆشنبیران دەگەڕێتەوە، کە تاوەکو ئیستا رۆشنبیران نەیانتوانیوە لە باشوری کوردستان خاوەن گرووپگەڵیکی

بەهێز بن ئەگەر جی جیاوازیش بن لە بیروڕای سیاسی یان ئاینی یا نەتەوەی بەڵام پێوەرە نیشتیمانی و مرۆییەکان و زانستیەکان ئەوان کۆبکاتەوە و بتوانن لەسەرووی ئایدیۆلۆژیا و نەتەوە وئاین کار بکەن، لەو ڕێگایەوە دەتوانن گووشاری بەهێز لەسەر دەسەڵات دروست بکەن، بۆیە ئیستا دوو گووتار لەلایەن حزبەکانی کوردستان دروستبوونە و ڕۆشنبیرانیش بەداخەوە بوونەتە بەشێك لە دابەشبوونی ئەم دوو گووتارە، سەرگەردانی هاوڵاتیان لە نێوان بەلێ و نەخێر، لێرەدا کۆمەلێك پرسیار و گومانیان لای هاوڵاتیان دروست کردووە، لەوانە ئەم دوو گوتارە یاریکردنە بە چارەنوسی هاوڵاتیان ؟
ئایە ریفراندۆم بۆ دەوڵەتە یان بۆ موزایەدەی سیاسی ؟ چونکە دەوڵەتێکی سەربەخۆی کوردستان خەونی هەموو کوردێکە و هەزارەها شەهیدی لەو پێناوە داوە ، ئەگەر ریفراندۆم بۆ سەربەخۆی بێت ئەوا هەرێمی کوردستان لە 1991 سەربەخۆییە بەڵام بۆ دەوڵەتە ، و هیچ لایەنێك نابێت بیخاتە موزادەی سیاسیەوە، وایان کردووە هاوڵاتی ئەگەر بڵی ئەوا لەلایەن هەندێکیان بە چاوی خائین و کوێلەی بنەماڵە سەیر دەکرێن ، ئەگەر بڵی نەخێر ئەوا لە ڕوانگەی هەندێکیانەوە خائین و خۆفرۆشن ، بۆیە گرنگە ڕۆشنبیر ڕۆڵی هەبێت لە یەکخستنی گووتارەکان بەتایبەتی لە قۆناغی وا هەستیاردا و ئەو پرسانەی لە پەرژەوەندنی هاوڵاتیانن و گرنگە ڕۆشنبیران بە شێوازێکی زانستی دیراسەی ئەم پرسە بکەن بۆ ئەوەی هاوڵاتیان لەو دۆخە گوماناوەیە رزگاریان بێت، نەك ئەوان بێن وەك بەبەغا ئەجندای حزبەکان جێ بەجێ بکەن ، بۆیە بەپرسیاریەتی ڕۆشنبیر لەم قۆناغە رزگارکردنی هاوڵاتیانە لەو گومانانەی کە راستەوخۆ پەیوەندیان بە چارەنوسی ئەوە هەیە.